

บทบาทขององค์กรไม่แสวงหาผลกำไร เพื่อการพัฒนาประเทศไทย

จากการสำรวจของ World Giving Index ในปี ค.ศ. 2011 ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับว่าเป็น “ประเทศที่ใจดีที่สุดในโลกในการบริจาคเงิน (The Most Generous Country in Donating Money)” (แต่กลับอยู่ในอันดับที่ 86 ของการให้ที่ไม่ใช่ตัวเงิน เช่น การทำงานอาสาสมัคร) ผลที่พบนี้แสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมในการเป็นผู้ให้ (Altruism) เงินของคนไทย ซึ่งเป็นปัจจัยที่สะท้อนถึงบทบาทสำคัญของการมีองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร (Nonprofit Organization) ที่จะต้องทำหน้าที่เป็นผู้รับเงินบริจาค และนำเงินนั้นไปกระจายให้ตรงตามความต้องการของผู้บริจาค และเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม ซึ่งโดยทั่วไปแล้วองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร หรือองค์กรการกุศล เป็นประเภทหนึ่งขององค์กรที่มีบทบาทเป็นอย่างสูงต่อการพัฒนาประเทศ ดังนี้ 1) ให้บริการที่ภาคเอกชนหรือภาครัฐเองไม่สามารถเป็นผู้ให้บริการได้อย่างทั่วถึง 2) ช่วยเหลือภาครัฐเพื่อให้บริการเป้าหมายในการพัฒนาประเทศ 3) ช่วยเป็นปากเป็นเสียงให้แก่ภาคประชาชน และ 4) ช่วยในการตรวจสอบถึงความโปร่งใสในการดำเนินนโยบายของภาครัฐ

วิทยาลัยนานาชาติ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ซึ่งเป็นคณะแรกของประเทศไทยที่มีการจัดการเรียนการสอนในสาขา Nonprofit Management ได้เล็งเห็นความสำคัญของบทบาทหน้าที่ขององค์กรไม่แสวงหาผลกำไรในบริบทสำหรับการพัฒนาประเทศไทย จึงได้มีการจัดประชุมวิชาการนานาชาติในเรื่อง Philanthropy Studies and Nonprofit Management for Sustainable Development in Thailand โดยได้นำเสนองานวิจัยในสาขาการจัดการองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรจำนวน 5 ชิ้น

จากผลการศึกษาสรุปคร่าวๆ ของงานวิจัยทั้ง 5 ชิ้น พบว่าพฤติกรรมการบริจาคและการบริหารจัดการองค์กรการกุศลมีบริบทที่เฉพาะ (Unique)

สำหรับประเทศไทย เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศที่มีพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ ที่มีหลักธรรมคำสอนที่เกี่ยวข้องกับการให้ทาน และความเชื่อในเรื่องของการให้ ดังนั้นการบริจาคของคนไทยจึงเกี่ยวข้องกับศาสนามากกว่าการให้ประเภทอื่นๆ ทั้งการทำบุญในรูปแบบตัวเงิน การดื่มน้ำ หรือการทำสังฆทาน

การศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างคนไทยได้บริจาคเงินทางด้านศาสนาที่สูงกว่าการบริจาคที่ไม่ใช่ทางด้านศาสนาถึงกว่าเท่าตัว โดยเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาน้อย นอกจากนี้ยังพบว่าการทำบุญทางศาสนาจะนำมาซึ่งระดับความสุขที่สูงกว่าการทำบุญที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับทางศาสนาด้วยเช่นกัน ดังนั้นภาครัฐควรจะมีบทบาทมากขึ้นในการเป็นผู้สนับสนุนการทำนุบำรุงทางศาสนา เนื่องจากผลของการศึกษาพบว่าการใช้จ่ายของภาครัฐในด้านศาสนาจะส่งผลในการกระตุ้นให้คนไทยอยากที่จะทำบุญทางศาสนามากขึ้น ในขณะที่ภาครัฐควรที่จะให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการสร้างทุนทางสังคม (Social Capital) ในชุมชน ซึ่งจะเป็ปัจจัยกระตุ้นอีกประการหนึ่งในการสนับสนุนพฤติกรรมในการบริจาคของคนไทย แต่ทั้งนี้ผลการศึกษา (ในงานวิจัยฉบับที่ 5) ยังพบว่า การออกมาตรการเชิญชวนในการทำบุญ อาจไม่ใช่มาตรการที่จะส่งผลสนับสนุนพฤติกรรมของการให้อย่างยั่งยืน ดังนั้นนโยบายที่สนับสนุนหรือกระตุ้นพฤติกรรมของการทำบุญหรือการบริจาค ควรเป็นนโยบายที่ออกมาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ในด้านขององค์กรไม่แสวงหาผลกำไร องค์กรดังกล่าวจำเป็นต้องเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินการ โดยควรให้ความสำคัญในการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน เช่น โครงสร้างเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) เพื่อที่จะเป็นส่วนหนึ่งของการเพิ่มประสิทธิภาพในการประกอบการขององค์กร และนำมาสู่การได้รับเงินบริจาคทั้งจากในประเทศและต่างประเทศ องค์กรไม่แสวงหากำไรควรเข้าไปสนับสนุน

✓ กับเศรษฐิก

▶ **ปิริยะ พลพิรุฬห์**

คณะพัฒนนาการเศรษฐกิจและวิทยาลัยนานาชาติ
แห่งสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า)
www.econ.nida.ac.th;
piriya.pholpirul.blogspot.com

ในโครงการที่ประชาชนผู้ด้อยโอกาสไม่ได้รับอย่างเท่าเทียมจากภาครัฐหรือภาคเอกชนทั่วไป นอกจากนี้ยังควรเข้าไปมีบทบาทในการพัฒนาตาข่ายการคุ้มครองทางสังคม (Social Safety Nets) ในกรณีที่ครัวเรือนต้องประสบกับเหตุการณ์ที่ไม่ได้คาดหวัง (Shock) การเข้าไปเกี่ยวข้องกับการสร้างระบบประกันสังคม (Social Insurance) ให้กับครัวเรือนที่ยากจนหรือด้อยโอกาสขององค์กรไม่แสวงหาผลกำไรในลักษณะเช่นนี้ นอกจากจะเป็นการช่วยพัฒนาสังคมโดยตรงแล้ว แต่ยังมีบทบาทในการช่วยรัฐลดความเหลื่อมล้ำในประเทศ และสร้างการพัฒนาอย่างทั่วถึง (Inclusive Growth) ให้กับประเทศไทยในระยะยาว

นอกจากนี้วัดควรที่จะมีบทบาทสำคัญในการช่วยพัฒนาระบบตาข่ายการคุ้มครองทางสังคม (Social Safety Nets) ยกตัวอย่างเช่น วัดควรเป็นหน่วยงานที่ดำเนินการฌาปนกิจศพให้กับประชาชนโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย โดยเฉพาะกับผู้ที่มีฐานะยากจน(มีการศึกษาน้อย)

นอกจากบทบาทในการดำเนินโครงการเพื่อพัฒนาสังคมแล้ว องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร ยังจำเป็นต้องให้แน่ใจว่าเงินบริจาคที่เข้ามาในองค์กรนั้นถูกใช้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด เทคนิคการประเมินโครงการ (Program Evaluation) หรือการประเมินผลกระทบของโครงการ (Impact Evaluation) จึงเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญ เพื่อให้แน่ใจว่าเงิน 1 บาทที่จ่ายออกไปนั้น สร้างความคุ้มค่าและเป็นประโยชน์ต่อสังคมอย่างแท้จริง แต่เนื่องจากประเมินโครงการในลักษณะนี้จำเป็นต้องใช้เทคนิคความรู้เฉพาะ องค์กรไม่แสวงหาผลกำไรที่ขาดผู้ทำการประเมินในลักษณะนี้ จึงควรร่วมมือกับบุคลากรของมหาวิทยาลัยในการทำหน้าที่เป็นผู้ประเมินว่าโครงการที่องค์กรได้ทำไปนั้นมี ประสิทธิภาพและสร้างประโยชน์อย่างแท้จริง

นอกจากการประเมินผลกระทบของการใช้เงินแล้ว รัฐบาลควรกำหนดมาตรการในการ

กำกับดูแล (Governance) ประสิทธิภาพของการใช้เงินขององค์กรไม่แสวงหาผลกำไรอย่างเคร่งครัดและโปร่งใส ยังมีองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรเป็นจำนวนมาก (เช่น วัดและองค์กรการกุศลต่างๆ) ยังไม่ได้มีการเปิดเผยสถานะของการใช้เงินบริจาคที่ได้รับมากเท่าที่ควร

ในภาพรวมการจัดการองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย ต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ คือ

1) เป็นองค์กรที่มีการระดมเงินทุนและการได้มาซึ่งเงินบริจาคอย่างมีประสิทธิภาพ (Effective Fund Raising)

2) เป็นองค์กรที่มีการพัฒนาศักยภาพและโครงสร้างพื้นฐานขององค์กรอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาทางด้าน ICT หรือการพัฒนาทักษะในด้านต่างๆ ของผู้บริหารโครงการ เป็นต้น (High Performance Organization)

3) เป็นองค์กรที่มีการดำเนินโครงการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ พัฒนาสวัสดิการทางสังคม และสร้างโอกาสให้กับผู้ด้อยโอกาสอย่างแท้จริง (Reducing Inequality)

4) เป็นองค์กรที่มีการประเมินผลกระทบอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้แน่ใจว่าเงินบริจาคที่ได้รับนั้นถูกนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลสูงสุด รวมไปถึงการเป็นองค์กรที่โปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ (Program Evaluation, Transparency and Accountability)

สำหรับผู้สนใจในเนื้อหาโดยลึกของงานวิจัยทั้ง 5 ชิ้น สามารถเข้าร่วมและแสดงข้อคิดเห็นในการประชุมนานาชาตินี้ได้ในวันที่ 1 เม.ย. เวลา 13.30 น. ที่อาคารสยามบรมราชกุมารี สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ หรือโทรเพื่อสำรองที่นั่งได้ที่ 02-727-3003 E-mail : tae.siwat@gmail.com ■